

תגובות

על ג'לטין, ועל הכשרת מיקרוגל

באמונת עתיך 97, עמ' 41-42, בתשובה 35, כתבנו שהג'לטין נאסר לכולי עלמא. כמו כן, בתשובה 38 כתבנו שיש לחייב לשים מפריד מקרטון על צלחת המיקרוגל, כדי להשתמש בו הן לחלבי והן לבשרי. על שתי תשובות אלו הגיב הרה"ג יעקב אריאל שליט"א בגיליון 98, עמ' 143, ומצא פנים להתיר הן בעניין הג'לטין והן בעניין מפריד מקרטון במיקרוגל. להלן תגובתנו והבהרתנו:

1. ג'לטין

ההיתרים בעבר הסתמכו על שתי סיבות:

א. הג'לטין הופק מעצמות שאין בהם לחלוחית. ב. בתהליך הייצור השתמשו בחומרים חריפים, הפוסלים את הג'לטין מאכילת אדם או כלב. בפועל, כיום, שתי הסיבות אינן קיימות. כיום מפיקים את הג'לטין מעור או משומן טרי של חזירים, ואין משתמשים בחומרים חריפים, וממילא אינו נפסל מאכילה. בהערותו מציין הרב אריאל שליט"א, שההיתר השני, 'נפסל מאכילת כלב', שריר וקיים. ואולם כפי שכתבנו, בתהליך הייצור כיום לא נפסל הג'לטין מאכילת כלב. לכן כתבנו שיש היתר להשתמש רק בג'לטין המופק מקשקשי דגים, ורק ג'לטין שקיבל הכשר 'למהדרין' הוא כזה; כי אין הכשרות 'למהדרין' סומכת על ההיתר מן העבר.

2. הכשרת מיקרוגל ושימוש בו

הרב אריאל שליט"א הפנה לשיטות שזכוכית אינה בולעת כלל, ולכן אין צלחת הזכוכית במיקרוגל נאסרת. אכן, יש בין הספרדים הנוהגים כך לכתחילה, ואולם רבים סומכים על כך רק בדיעבד. משום כך, אם השתמשו במיקרוגל הן לחלבי והן לבשרי, ייתכן שהצלחת בלעה משניהם ונאסרה, וממילא היא זקוקה להגעלה. יש שיטות שזכוכית דינה כחרס, ואינה יוצאת מידי דופייה בהגעלה. כדי לצאת ידי חובת כולם, כתבנו שראוי לכתחילה להגעיל את הצלחת. עם זאת, אם רוצים להשתמש במיקרוגל הן לחלבי והן לבשרי, יש לנקוט בכמה פעולות:

יש לייחד מפרידים לחלבי ולבשרי. זאת, שמא יישפך או יגלוש מאכל אחד על הצלחת, ושוב תיאסר הצלחת, גם אם הגעלנוה בעבר. אם אכן נשפך מאכל בשרי עליה ונאסרה, לכתחילה אסור להניח עליה כלי חלבי, וכן להיפך. שכן ההיתר של שתי קדירות הנוגעות זו בזו הוא בדיעבד, ואינו לכתחילה. כמו כן, בעת החימום יש לעטוף את המזון או לכסותו, כדי שלא תעלה זיעה מהמאכל על הדפנות; ואם עלתה, לא תאסור את המאכל המכוסה.

לסיכום:

ראוי להכשיר את צלחת המיקרוגל.

- יש לייחד מפרידים לשימוש חלבי ובשרי.
- יש לעטוף את המזון לפני חימומו, בשקית ניילון וכדו'.

אליקים לבנון

על קפה בלא השגחת כשרות

בגליון 98 (שבט תשע"ג) בעמוד 35, פרסמתם תשובה קצרה (בשם 'רבני כושרות'), בנושא שתיית קפה ממכונת קפה בתחנת דלק. שם נכתב:

יש פוסקים הסוברים שמכונת הקפה, כיוון שהיא מופעלת בשבת הרי היא בלועה באיסור, ואין לשתות קפה שהוכן בה אפילו ביום חול.

ובהערה 51 צוין: שו"ת כתב סופר, או"ח סימן כ.

סימן כ' בשו"ת 'כתב סופר', עוסק בנושא אחר לגמרי. אני משער שזו טעות דפוס, והכוונה לסימן נ בשו"ת כתב סופר, שאכן דן באריכות בדבר הנאה מחילול שבת (כמובן, לא לגבי מכונת קפה). בסיום התשובה כותב בעל 'כתב סופר':

ואחר הדברים האלו נקיטנא בקצרה דינים היוצאים לנו מדברינו: (א) גם לפי מה דמשמע ליה למג"א ושתקו לי' אחרונים הבאים אחריו מתשובת הרשב"א דפליטת הכלים אסורה ואוסרת התבשיל שנתבשל בתוכה, מ"מ מותר למי שלא נתבשל בוודאי עבורו לקנות מן הפונדקי מתבשילין שנתבשלו בכלים אלו, דהא לא נהנה הפונדקי מבליע שיש בכלי, דבשביל זה לא יקנה ביוקר. ועיי' או"ח סי' תס"ז. (ב) נראה דיש להקל בפליטת הכלים אפי' למבשל עצמו מטעמי שכתבתי דרוב או כ"ע מודים דפליטה זו מותרת ועכ"פ בדיעבד שכבר נתבשל דיש להתיר התבשיל, כעין כלי שאב"י דהכלי אסור והתבשיל מותר ועיי' בהג"א שילהי ע"ז כיון דכלי אסור שוב ל"ש שיבשל בו.

א. אינני מבין כיצד הסיק הכותב משו"ת 'כתב סופר' לאסור, להפך ממה שכתוב שם.
 ב. לעניות דעתי, בכתב עת תורני מכובד כשלכם לא ראוי לפרסם תשובות קצרות ולא מנומקות כראוי, שגם מובאות בלא שם המשיב. כתב העת מיועד לתלמידי חכמים ולא לציבור הרחב,¹ והקוראים בו מעוניינים לדעת מיהו הפוסק העומד מאחורי פסק ההלכה, ומהם הנימוקים שבגללם הגיע לפסיקה זו. על הראשונים אנו מצטערים: פסיקות קצרות ולא מנומקות כראוי המופיעות באתרי אינטרנט שונים, ופסיקות סמ"ס בעלוני השבת המחולקים בבתי הכנסת. בוודאי אין טעם להרחיב מגמה זו גם לכתבי עת תורניים!
 אברהם יהודה רוס

1. הערת העורך, י"פ: כתב העת מיועד גם לציבור הרחב וגם לתלמידי חכמים. אמנם אני מסכים שהתשובות צריכות להיות כתובות כראוי, ומגובות במקורות הלכתיים מתאימים.

תגובה לתגובה

צודק הרב רוס, שמסקנתו של ה'כתב סופר' בנושא בליעת הכלים מאיסור בישול שבת היא שאין להחמיר כלל, ולא כפי שכתבתי להפך מדבריו. למעשה, לגבי השאלה האם ניתן לרכוש קפה בתחנות דלק הפועלות בשבת, המסקנה נשארה כפי שהייתה, ולכתחילה אין לרכוש קפה בתחנות שמחללים בהם שבת, כדי שלא נבוא לחזק ידי עוברי עברה. ואולם נהג החש עייפות גדולה, ויש חשש שיירדם בשעת נסיעה, מותר לו להקל בכך ולרכוש קפה בתחנה כזו, אחר בדיקה שכל רכיבי הקפה כשרים.

מרדכי וולנוב

